

DOORS: Introduktion:

Vad är DOORS?

"**D**etection **O**f **O**verall **R**isk **S**creen" (känt som **DOORS**¹) är ett bedömningsverktyg i tre delar, utformat för att hjälpa separerade föräldrar och professionella som arbetar med dessa frågor att bedöma och hantera risker för säkerhet och välmående hos familjemedlemmar efter en separation (se Att använda DOORS behandlar-formulär). Såsom det används inom Samverkansteam kallas det ett verktyg för att samla in underlag för vägledning.

DOORS har utformats för familjer där en tidigare partner har, eller önskar ha, en aktiv föräldrelation till sina barn. En separat version finns även för personer som inte är föräldrar (ännu ej introducerat i Sverige). DOORS vilar på följande grundantaganden:

- „ Risk är inte statisk; den är multi-determinerad och förändras över tid.
- „ Av den anledningen behöver riskbedömning göras i olika sammanhang och över tid.
- „ Bästa metoderna inom riskbedömning innehåller tre delar, med tyngdpunkten lagd på hur det aktuella fallet ser ut:
  - 1) Screening med självskattningsformulär
  - 2) Individuellt anpassad professionell uppföljning, bedömning och planering
  - 3) Implementering och uppföljning
- „ Dessa är generella aspekter av riskscreening, oavsett miljö och omständigheter.

Det finns tre varianter av DOORS inom detta program. Dessa beskrivs nedan. De används för att undersöka olika aspekter av hur individer och familjer fungerar efter separationer, med fokus på att identifiera säkerhetsrisker och undersöka föräldrars välbefinnande samt barns välbefinnande och utveckling.

DOOR 1 Självskattningsformulär för föräldrar I inledningsfasen fyller föräldrar i ett formulär som täcker in tio olika riskområden. Beroende på omständigheterna kan behandlaren (inom ramen för samverkansteam kan det vara samordnare för teamen eller utvalda personer i verksamheterna mfl, samtliga med uppdrag och utbildning för att arbeta med DOORS) välja att skanna av vissa utvalda eller samtliga riskområden. Områdena är:

1. Klientens kulturella och religiösa bakgrund
2. Om separationen
3. Att hantera konflikter med den andra föräldern
4. Hur klienten hanterar sina bekymmer
5. Hur den andre föräldern verkar hantera sina bekymmer
6. Om klientens baby/yngre barn och barn i skolåldern
7. Att vara förälder
8. Ditt/dina barns säkerhet
9. Föräldrarnas säkerhet och trygghetsbeteenden
10. Övriga stressfaktorer

¹ The Commonwealth Attorney General's Department (motsvarande svenska socialstyrelsen) kontaktade The Australian Institute of Social Relations (AISR; undervisningsdelen av Relationships Australia, SA) med Family Transitions (Melbourne) med uppdraget att utveckla ett screeningsinstrument att användas för att lättare upptäcka säkerhets- och trygghetsrisker för klienter inom det familjerättsliga området. Det är vetenskapligt baserat och har setts över och bearbetats av forskare och erfarna yrkespersoner i Australien och internationellt.

Det finns två sätt att genomföra DOOR 1: via dator eller med papper och penna. Klienten kan, efter en presentation och instruktion samt med möjlighet att be om förtydligande vid behov, fylla i det självständigt. Om man så önskar kan screeningen DOOR 1 och uppföljningen DOOR 2 genomföras samtidigt, i intervjuform. Det tar längre tid men kan vara befogat i komplexa ärenden där akut traumatisering förekommit eller där risken för hot, våld eller andra negativa händelser är överhängande. Den samtidiga användningen av DOOR 1 och DOOR 2 kan vara lämplig då klienten har lässvårigheter eller inte behärskar språket.

DOOR 2 Behandlarens sammanfattning DOOR 2 använder svaren från DOOR 1 för att identifiera klientens riskområden där ytterligare frågor krävs, samt ger den professionelle förslag på områden som kan vara lämpliga att undersöka närmare vid uppföljning med klienten. Verktyg ges för att hjälpa till med att lyssna aktivt, fatta beslut, planera, hantera risker och vidare remittering. DOOR 1 och 2 har utvecklats för att användas tillsammans i alla ärenden.

DOOR 3 Fördjupningsmaterial för riskhantering Detta avsnitt ger hjälp i förståelsen av hur situationer har utvecklats och för detaljerad utvärdering av de områden som tas upp i DOOR 1. Materialet innehåller demografiska riskprofiler, utförliga litteraturöversikter, specialiserade uppföljningsverktyg och länkar till andra metoder för riskbedömning (inte alla är validerade i Sverige). DOOR 3 kan användas flexibelt för att undervisa professionella och hålla dem uppdaterade; det kan utgöra en bas för utbildning i riskbedömning och kan hjälpa professionella att skraddarsy riskbedömningar och hålla omvärldskunskaperna aktuella.

Vad är syftet med DOORS?

Bedömningsverktyget ger professionella inom det familjerättsliga området en god bild av faktorer som ökar risken för negativa händelser i familjer. Använt som ett screeningverktyg inom olika verksamheter inom det familjerättsliga området kan DOORS hjälpa professionella att upptäcka och hantera riskfaktorer i det initiala skedet av kontakten. Det ger också vägledning inför fortsatt stöd att erbjuda familjen.

DOORS täcker till skillnad från andra snävare skattningsformulär in riskfaktorer och -situationer som vuxnas och barns välbefinnande, konflikter och förmåga till ömsesidig kommunikation, föräldrastress och andra stressfaktorer. Detta ger den professionelle en samlad bild av aktuella personliga och interpersonella säkerhetsrisker. Bedömningsverktyget underlättar identifiering av riskfaktorer och ger idéer om effektiva åtgärder.

Hur skiljer sig DOORS från andra metoder för riskbedömning?

Andra metoder för att identifiera och hantera risk för våld har utvecklats². Förutom Winkworth och McArthurs screenings- och utvärderingsinstrument (2008) har ingen annan screeningmetod utvecklats för att användas inom det familjerättsliga området i Australien. I motsats till screeningformulär som fokuserar på våld i nära relation erbjuder DOORS ett mångsidigt verktyg där både barn och vuxna, deras relationer, föräldraskap och omgivningsfaktorer går igenom efter faktorer som kan utgöra en risk för säkerhet och välbefinnande.

---

²De viktigaste delarna tas upp i DOOR 3, 'Om andra metoder för riskvärdering', och beskriver vad som skiljer den familjerättsliga lagstiftningen från de lagar som gäller våld och misshandel. Vi rekommenderar att de som arbetar med familjerättsliga frågor tar del av detta.

DOORS är:

- „ ett sätt att få föräldrar att delta i en standardiserad screeningprocess.
- „ ett strukturerat och evidensbaserat självskattningsformulär för föräldrar som kan användas inom det familjerättsliga området.
- „ screenar för diverse tidigare och aktuella riskfaktorer som tillsammans kan utgöra allvarliga säkerhetsrisker för barn och före detta partners, bland annat:
  - föräldrastress, bekymmer med psykisk ohälsa och missbruk av alkohol och/eller droger samt hur detta påverkar riskprofiler
  - familjemedlemmars särskilda behov utifrån kulturell och religiös bakgrund
  - utvecklingsmässiga riskfaktorer för spädbarn och äldre barn
  - övriga stressorer som kan kräva åtgärder
- „ guidning till professionellas samtal med föräldrar om deras individuella riskprofil samt hur föräldrars information kan bedömas.
- „ riktlinjer för uppföljning, säkerhetsplanering, lämpliga instanser att konsultera och etisk hantering av information.

DOORS kan användas som enda utvärdering eller tillsammans med andra instrument, exempelvis "the Common Risk Assessment Framework" (CRAF; Family violence Coordination Unit, 2007) eller The Western Australian Family and Domestic Violence Common Risk Assessment and Risk Management Framework (Department for Child Protection, 2011).

Risk — Vad menar vi med det?

I DOORS-systemet definieras risk brett, som fysisk eller psykologisk skada mot sig själv eller andra familjemedlemmar, och i fallet med barn även utvecklingsmässig skada. DOORS bygger på antagandet att risk är multideterminerat och påverkas av bland annat personliga egenskaper, historiska och situationsbundna variabler samt omgivnings- och miljöfaktorer som ökar risken för negativ påverkan på trygghets- och säkerhetsaspekter. Risk behöver ses ur en mängd olika perspektiv; bland annat när i tiden risken inträffar, dess omfattning och art, vilka roller som antas av offer och förövare samt med vilken trygghet eller säkerhet man kan uttala sig om konsekvenserna.

När man bedömer screening för riskfaktorer inom det familjerättsliga området ger man av naturliga skäl stort utrymme till de fem största säkerhetsriskerna: utvidgat självmord, självmord, våld i nära relation, barnmisshandel eller vanvård samt bortförande. Risken att en klient eller någon annan som har anknytning till ärendet är utsatt för hot eller riskerar att bli det, är av största intresse. Det är ett välbekant faktum att säkerhetsrisker sällan är ett isolerat problem eller uppstår ur tomma intet. Inom DOORS arbetar man utifrån antagandet att allvarlig skada kan undvikas genom uppmärksammandet av mindre men risker som är relaterade till varandra i ett mönster av stress och påfrestning på såväl familjenivå som på individuell nivå.

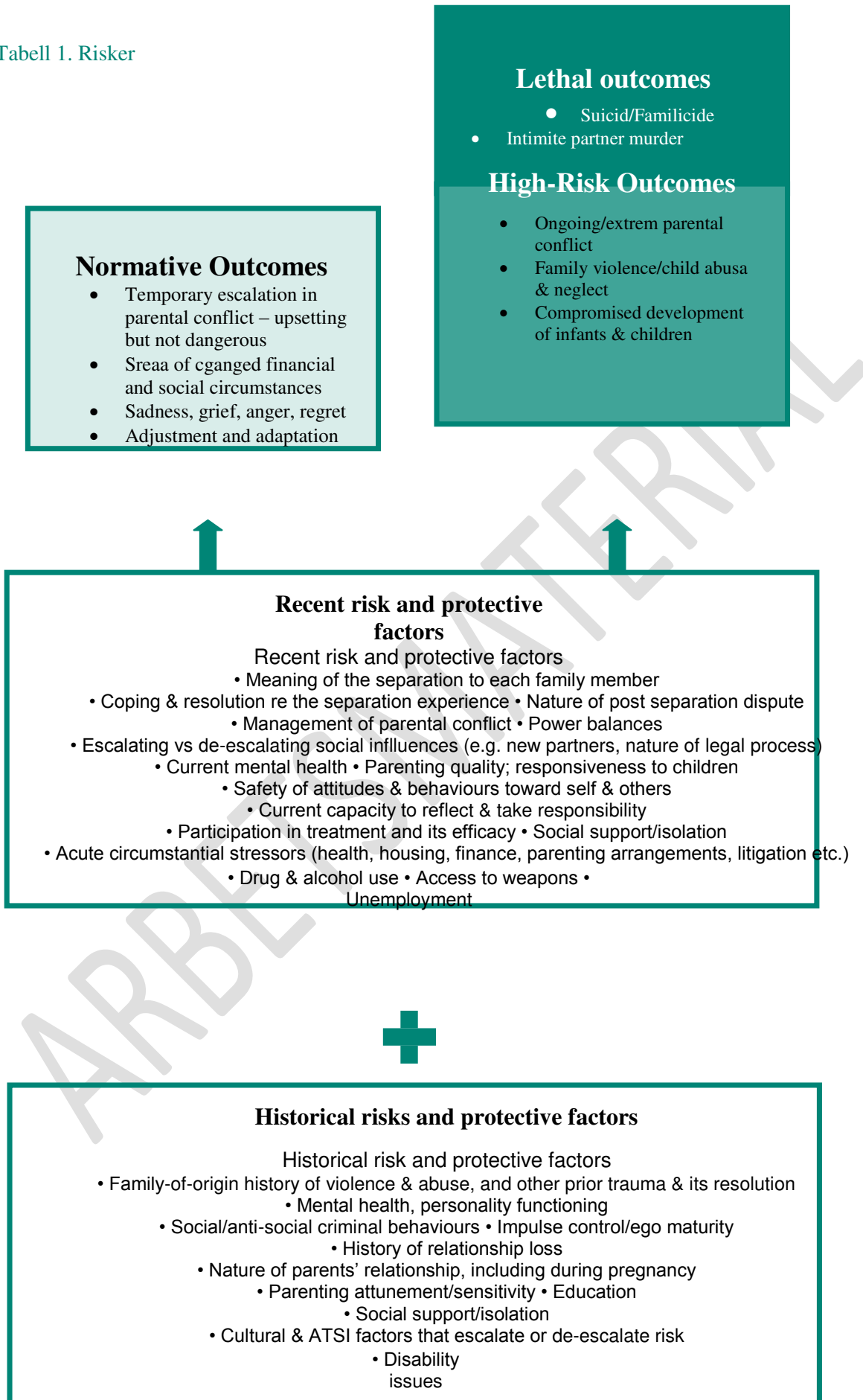
Risk för liv, säkerhet och välbefinnande uppstår ur ett vitt spektra av faktorer, både nya och sådan som ligger längre bakåt i tiden (se Tabell 1). De enskilda faktorerna kan förstås som en del i ett kontinuum där varje faktor kan ha en skyddande eller förstärkande effekt i närvaron av andra relaterade faktorer. De följande grupperna av signifikanta faktorer har tagits fasta på vid utarbetandet av DOORS.

Dominoeffekter av risker i familjerättsärenden

1. **Den enskilda föräldrarnas psykologiska fungerande:** Hur separationen påverkar individen påverkas exempelvis av dennes eventuella tidigare och nuvarande mentala ohälsa; eventuella tidigare problem med våld/impulskontroll; drog- och alkoholbruk; trygghet under barndomen; föräldrafärdigheter (och närvaro); förmåga till inkännande och värme; känslor och attityder gentemot den andra föräldern; yttre stressorer som bekymmer med arbete, ekonomi, boende etc.
2. **Det före detta paret relation:** Paret tidigare förmåga till kommunikation, samarbete och beslutsfattande samt maktbalans; omständigheter vid separationen, vem som initierade separationen och eventuella nya partners; konflikthantering och användande av våld; släkt och vänners bidrag till lösning eller upptrappning av konflikter.
3. **Nuvarande konflikters bakgrund och art:** Den upplevda och faktiska komplexiteten i den aktuella konflikten; tidigare sätt att fatta beslut; upplevelse av att vinna, förlora eller att vara berättigad; föräldrarnas känsla av att tillgångar och tid fördelats rättvist; interventioner för att lösa eller driva konflikter vidare.
4. **Spädbarnets/barnets utveckling:** Barnets fysiska hälsa och utveckling; deras känslomässiga trygghet med vardera föräldern; temperament, kognitiv utveckling och inläring; syskonrelationer; vänskap och sociala färdigheter; tillgång till familj och annat stöd.
5. **Socialt, kulturellt och professionellt stöd:** Nyttjande av stöd och insatser, deras lämplighet och effektivitet samt väntetid för insats; samhörighet kontra isolering; stöd av familj och vänner; hålla tillbaka känslor eller genom olämpliga reaktioner försvåra sociala och professionella relationer. Bristande hänsyn till det kulturspecifika perspektivet kan innebära en ökad risk för negativa incidenter.

Samtliga ovan nämnda individuella och interpersonella faktorer existerar i ett sammanhang där sociala och kulturella faktorer påverkar. Följande diagram illustrerar hur dessa faktorer ur riskhänseende kan te sig, och visar på hur dessa tidigare och aktuella faktorer kan sammanfalla på olika sätt och resultera i normativa, riskabla eller livsfarliga situationer, beroende på riktning och den kombinerade effekten av deras påverkan.

Tabell 1. Risker

Screening och riskbedömning: Definitioner och syften

Inom DOORS avses med säkerhetsscreening tidig identifiering av potentiella risker för såväl den fysiska säkerheten för vuxna, barn och spädbarn som det psykiska välbefinnandet.

Screening och bedömning är termer som används för de sammanhängande och delvis överlappande faserna i en riskbedömningsprocess. Screening inom DOORS avser den första generella nivån i denna process och inkluderar ett strukturerat självskattningsformulär (DOOR 1) och ett samtal med behandlare (DOOR 2). Bedömning kan innebära en fortsatt, fördjupad undersökning av faktorer som kan innebära en risk för individens säkerhet och välbefinnande (DOOR 3). Alla klienter behöver screenas för risker som kan minska trygghet och välbefinnande, men inte alla klienter behöver en fördjupad bedömning.

För att effektivt kunna identifiera tidig risk rekommenderas i tillgänglig litteratur ett stegvist tillvägagångssätt som inleds med strukturerade frågor som rutinmässigt ställs till samtliga klienter. Holtzworth- Munroe et al. (2010) har påvisat vikten av att dessa frågor är relativt detaljerade och följs upp med ett individuellt anpassat samtal med en behandlare. Vid denna uppföljning går behandlaren i korthet igenom och undersöker samt bedömer de risker som klienten markerat i screeningformuläret, och eventuella andra risker som behandlaren får kännedom om via klientens berättelse. Behovet av ytterligare insatser bedöms. Inom DOORS är alltså DOOR 1 självskattningformuläret som klienten fyller i; DOOR 2 är den första riskbedömningen som görs av en behandlare och resulterar eventuellt i en fördjupad bedömning; DOOR 3 innehåller litteratur och verktyg för tillfällena då denna fördjupade bedömning behövs.

Varför screena?

Separationer och skilsmässor är livshändelser som ökar risken för mental ohälsa, drog- och alkoholmissbruk, föräldrastress, trakasserier och hot från ex-partnern och dennas släkt/nya partner och som möjligen kan leda till fysiskt våld, bortförande av barn, mord, självmord eller utvidgat självmord.

DOORS bygger på tillgänglig litteratur där utvecklingen av hot och risker inom dessa områden kartlagts (se senare i detta avsnitt och litteraturöversikt i DOOR 3: Områden där risken är hög, utförligt). Forskningsteamet blev tagna av den mängd och tyngd av de samband som den vetenskapliga litteraturen visar på gällande de skadliga, efterföljande risker för individens välmående för samtliga medlemmar i familjen efter en separation. Detta visar på det överhängande behovet av tidig screening och åtgärder med stor tydlighet. Screening och bedömning av hot och risk är av största vikt för alla inom det familjerättsliga området.

Separationer och skilsmässor kan fungera som ett sätt att frigöra individer och eliminera den dagliga stress som ett dysfunktionellt förhållande för med sig. Detta är en slutpunkt för många, men vägen dit kan vara kantad av mängder av stressorer. För vissa vuxna försvåras separationsrelaterad stress av att situationen försämrar förmågan att hantera vardagen. Detta i kombination med och en bakgrund där andra stressfaktorer förekommit, kan resultera i ohanterlig smärta som i förlängningen gör att individen kan utgöra en risk för andra eller sig själv.

DOORS screenings- och riskbedömningsverktyg bygger på antagandet att det finns tillfällen i en familjs separationsprocess där de övermäktiga påfrestningarnas övergång i våld och hot kan förhindras. Tidig upptäckt och prioriteringsbedömningar för att identifiera de som snabbt behöver samtalsstöd i kombination med en medvetenhet inom det juridiska fältet kan leda till att rätt insatser vid rätt tidpunkt sätts in. Detta kan göra det lättare att hantera de svårigheter som uppstår.

Tidig screening kan aldrig med absolut säkerhet förutsäga allvarliga hot- och våldssituationer. Det kan dock vara en hjälp för att upptäcka beteenden som tyder på förhöjd risk och till stöd vid planerandet av hur uppföljning eller kompletterande insatser bör utformas.

DOORS-systemet underlättar för yrkespersoner inom det familjerättsliga området att minimera de negativa konsekvenserna av en separation och, där så är möjligt, upptäcka mönster eller riskfaktorer.

Metoder som används idag och attityder till screeninginstrument

Den syn som behandlare och professionella har på sitt verksamhetsområde ger en fingervisning om hur de kan tänkas reagera på utveckling eller förändring inom detsamma. Därför konsulterades inledningsvis yrkesverksamma personer inom det familjerättsliga området, för att få en uppfattning om hur man tänker kring och använder sig av riskbedömningar och screeningprocesser. Vidare undersöktes undringar och farhågor kring introduktionen av ett standardiserat bedömningsförfarande.

The Attitudes Survey, ett frivilligt och anonymt formulär med 42 frågor, utvecklades av Relationships Australia (SA) (RASA) på Australian Institute of Social Relations webbplats. I formuläret efterfrågades demografiska data för deltagarna (antal år med relevant erfarenhet, kön, åldersgrupp, yrke, arbetsplats och utbildningsnivå) och attityder till och arbetssätt med riskbedömningar. Deltagarna bjöds in att svara via e-post som skickades ut via deras yrkesförbund.

Totalt 366 personer besvarade formuläret. Respondenterna grupperades enligt följande:

- „ Juridiskt yrke (n = 95; inkluderande advokat, jurist och domare)
- „ Behandlare (n = 40; inkluderande psykolog och familjeterapeut)
- „ Socialarbetare (n = 102)
- „ Medlare (i denna kontext samtalsledare vid samarbetsamtal) (n = 32; inkluderande ”family dispute resolution practitioner”)
- „ Annan professionell servicepersonal (n = 49; försörjningsstöd, ” aboriginal liaison worker”, case manager, rådgivare/samtalsstöd och de som angav att de hade en kandidatexamen inom det samhällsvetenskapliga fältet)
- „ ‘Övriga’ (n = 17; inkluderande administrativ personal, sjuksköterskor etc.)

Fler professionella som arbetade med medling vid familjekonflikter och vid ”family relationship centres” (36 %) besvarade formuläret än någon annan grupp. Verksamheter som arbetar med juridik (19 %) och ”family services” (17 %) var andra stora arbetsgivare.

Resultatsammanställning

1. Sammantaget ansåg 84 % av de professionella att en screening ej skulle störa eller försvåra deras arbete (100 % av de som arbetar med medling vid familjekonflikter, samarbetsamtal) och tror i något lägre grad att deras klienter inte skulle uppleva processen negativt (65 % av advokaterna till 80 % av samtalsledarna).
2. Ett fåtal trodde att frågor om trygghet och säkerhet skulle vara svåra för den professionelle att ställa (0 % av de professionella till 6 % av de som arbetar med samarbetsamtal).
3. Behandlare hade störst sannolikhet att ange att de var välbekanta med riskscreening.
4. De flesta av respondenterna (76-91 %) angav att de kände sig tillfreds med sin förmåga att bedöma tidigare risksituationer. De var mindre säkra på sin förmåga att bedöma framtida risk.
5. Mer än hälften kände sig inte säkra på förmågan att bedöma faktorer som kan öka risken för klienter med bakgrund i ursprungsbefolkningen (aboriginer eller Torres Strait Islander) eller som har en annan kulturell eller språklig bakgrund.
6. De flesta respondenter ansåg att riskscreening är nödvändig i alla familjer (70 % av advokater till 93 % av behandlarna).
7. Huvuddelen av behandlare och rådgivare kände sig trygga i att kunna göra upp säkerhetsplaner för klienter och uppgav att deras arbetsplatser hade fungerande rutiner för att hantera omedelbara risker för deras klienter.
8. Skillnader för de juridiska professionerna:
  - Mer än en tredjedel av advokaterna kände sig inte säkra på säkerhetsplaner och höll inte med om att de hade fungerande rutiner för att hantera risksituationer.
  - Advokater hade i lägst omfattning utbildats inom riskbedömning (55 %) och behandlare, familjemedlare och socialarbetare i högst omfattning (68-84 %).
  - Screening för att bedöma hot/risk var inte obligatoriskt för nästan hälften av de deltagande advokaterna (47 %) men var det för majoriteten av övriga professionella (82-94 %).
  - Alla respondenter fick frågan om de professionella inom juridiken hade kompetens att bedöma säkerhetsrisker.
Mer än hälften av advokaterna (63 %) och 83-100 % av de andra professionella var osäkra eller ansåg att de saknade kompetens.
  - De flesta yrkespersoner (70 %) lade en halvtimme på riskbedömning vid intervjuer per telefon eller personligt möte. Advokaterna lade minst tid på detta (38 % svarade 10 minuter eller kortare) och familjemedlare lade ner mest tid (28 % tog upp till en timme i anspråk).
  - Advokater var mindre säkra på informationsdelning (70 % uppgav att de kände sig bekanta med rutiner och policy-beslut) och behandlare kände sig mest säkra (90 %).
9. Det fanns starkt stöd för standardiserade verktyg och rutiner inom samtliga yrkeskategorier (80 % var positiva).
10. Datoradministrerad screening sågs som positivt av 72 % av respondenterna.
11. Det fanns generellt starkt stöd (82 % av advokaterna, 92 % av övriga kategorier) för tanken att ett gemensamt system för riskbedömning är viktigt.

Sammantaget ser man att man inom den familjerättsliga sektorn har ett aktivt risktänkande när det gäller klientgruppen och faktorer som hänger ihop med screening. Det finns behov av anpassad utbildning för olika yrkesgrupper, i syfte att etablera en gemensam kompetens gällande grundläggande riskscreening och -bedömning inom området. Tydligt är att det finns konsensus kring att detta är ett angeläget område och att ett universellt verktyg kan bidra till att etablera en gemensam förståelse för risk, och i förlängningen leda till bättre stöd för klienter och deras barn.

Vad bör man screena?

DOORS-verktygen ger möjlighet till screening av risker gällande fysiskt och psykiskt välbefinnande samt säkerhet för familjen, med hänsyn tagen till relevanta kulturella variabler. Huvuduppgiften är att skydda klienter från signifikanta risker: dessa är alltifrån allvarliga hot och bristande psykologisk trygghet till mord och självmord.

Våld i nära relation, självmord och utvidgat självmord

Inom DOORS-systemet tar man hänsyn till att familjer som utsatts för våld inte är likadana (Ver Steegh & Dalton, 2008)³. Våld i nära relation ses som ett komplext problem som innefattar såväl fysisk som psykisk misshandel och som äger rum inom familjen (f.d. partner och barn) och i andra eller nya familjekonstellationer (ursprungsfamilj, nya partners). Dessa inkluderar allvarliga fysiska, sexuella och emotionella övergrepp, liksom kontrollerande, hotfulla och försummande beteenden mellan två eller fler familjemedlemmar. I den yttersta punkten av detta spektra finner man självmord, mord och utvidgat självmord.

Trots metodologiska problem som begränsar möjligheten att sammanställa data från olika studier och populationer ser man otvivelaktigt att uppbrott i relationer mångfaldigar risken för våld i nära relation.

- „ Bland separerade par som aktualiseras vid familjerätten framkommer allvarliga anklagelser om våldsamma och hotfulla beteenden i 50-60 % av fallen (Kaspiew et al., 2009; Moloney et al., 2007).
- „ Av 134 mord i hemmiljö i Australien under åren 2007–2008, var 60 % mord på en partner. Kvinnor är överrepresenterade: 78 % av kvinnor som mördades levde ihop med gärningsmannen (Virueda & Payne, 2010).
- „ Nylig separerad är en starkt predicerande faktor för självmord (Ide et al. 2010; Kölves et al., 2010, 2011). Dödsorsaksstatistik från the Australian Bureau of Statistics (ABS) visar på ökande nivåer av självmord i gruppen separerade och skilda vuxna, särskilt kvinnor, under de senaste fem åren.
- „ Se DOOR 3: Riskfaktorer, för en mer utförlig litteraturgenomgång.

³Svårigheter med definitionen av våld i separerade och skilda familjer diskuteras mer utförligt i andra sammanhang (Moloney et al., 2007).

Psykisk ohälsa, drog- och alkoholmissbruk, föräldrastress och övriga stressorer

Vid våld i nära relation finns i allmänhet någon form av problem med psykisk ohälsa och/eller svårigheter med drog- och alkoholmissbruk vilket förknippas med en eskalerande risk för våld. Dessa riskfaktorer bör noggrant bedömas, var och en för sig. Statistik beställd från ABS för detta projekt (se tabell 2) visar tydligt den ömsesidigt förstärkande effekten av psykisk ohälsa och missbruk av droger och alkohol för skilda och separerade vuxna. Några av de huvudsakliga resultaten inkluderar:

- „ Under åren 2007–08 hade skilda/separerade individer en fem gånger högre risk än gifta individer att ha missbruksproblem, och nära dubbelt så hög risk som personer som aldrig varit gifta.
- „ Skilda/separerade vuxna hade en högre sannolikhet för att ha en ångeststörning jämfört med gifta och aldrig gifta personer, och dubbelt så hög sannolikhet för att ha en affektiv störning (emotionell eller förstämningssyndrom) som gifta eller aldrig gifta personer.
- „ Skilda/separerade män hade dubbelt så hög sannolikhet som kvinnor att ha missbruksproblem och kvinnor hade en något högre risk för affektiva störningar än män.

Tabell 2. Psykisk ohälsa över tid^(a) utifrån civilstånd och kön, 2007–08

	Skild/separerad	Gift	Änka/änkling	Aldrig gift	Totalt ^(b)
	% Män.				
Missbruksproblem	3,3	0,6	**1.8	2,3	1,5
Ångeststörningar	4,5	3,1	**1.2	3,1	3,2
Affektiva störningar	11,3	6,4	*7.7	8,6	7,6
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	% Kvinnor				
Missbruksproblem	*1.6	*0.3	-	*0.9	0,6
Ångeststörningar	5,3	3,4	4,8	4,9	4,1
Affektiva störningar	16,0	8,1	10,6	13,8	10,8
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	%				
Missbruksproblem	2,3	0,5	**0.4	1,7	1,0
Ångeststörningar	4,9	3,2	4,0	3,9	3,7
Affektiva störningar	14,0	7,3	9,9	11,0	9,2
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

– Anger noll eller avrundat till noll

* Uppskattat värde har en standardavvikelse mellan 25 och 50 % och bör tolkas med försiktighet.

** Uppskattat värde har en standardavvikelse större än 50 % och är alltför osäkert för att användas.

(a) Störningar som varat eller förväntades vara ett halvår eller längre. (b)

Individer 18 år och äldre.

Källa: Australian Bureau of Statistics (2011).

Forskning inom området psykisk ohälsa och separationer (Gibb et al., 2011) tyder på att förhållandet mellan uppkomst av psykisk ohälsa och separation går åt bägge håll — med andra ord predicerar psykisk ohälsa separation och tvärtom, separation kan leda till psykisk ohälsa. Vissa separationer kan leda till psykisk ohälsa då dåliga eller påfrestande förhållanden upphör. Populationsdata visar dock på en förhöjd risk för psykisk ohälsa och relaterade missbruksproblem, särskilt för män. Se DOOR 3: Riskfaktorer, för en litteraturgenomgång.

Föräldrastress efter separation har ett tydligt samband med ett antal riskfaktorer för barn. Föräldrars värme, känslighet för och sätt att svara på barnens behov och signaler betraktas allmänt som avgörande för barns välmående (Osofsky & Thompson, 2000). Litteratur som behandlar stress visar på behovet av att screena för yttre stressfaktorer som riskerar att försvåra såväl föräldraskap som förmåga att hantera svårigheter. DOORS ger möjlighet att effektivt screena för en mängd stressorer så som social isolering, bostadsproblem, ekonomiska bekymmer m.m.

Säkerhet och välbefinnande för spädbarn och barn

Inom DOORS efterfrågas tydligt information om barns trygghet och välbefinnande eftersom tidiga insatser för att minska risk och lindra stress bidrar till en långsiktigt bättre psykisk hälsa.

Separationer innebär allvarliga risker för barns fysiska säkerhet och välbefinnande, särskilt med samtidig risk för våld. Specifika risker inkluderar:

- .. förhöjda risker för barn i separerade familjer, gällande såväl multipla psykologiska, sociala, utvecklingsmässiga och utbildningsmässiga områden
- .. förhöjd risk för bortförande av barn, med störst risk för barn under fem års ålder
- .. förhöjd risk för händelser med dödlig utgång: 16 % av mord i hemmiljö utgörs av barn eller spädbarn som dödas av en förälder (Dearden & Jones, 2008)
- .. hög förekomst (40-55 %) av samtidig barnmisshandel vid partnermisshandel. Barn är närvarande och bevittnar minst 50 % av allvarliga incidenter mellan föräldrarna (Moloney et al., 2007).

Se DOOR 3: Riskfaktorer, för en litteraturgenomgång.

Risker vid separationer i ett kulturellt och religiöst perspektiv

I DOORS tar man hänsyn till kulturens och religionens roll i att antingen minska eller öka risker efter separationer. Australiens ökande kulturella diversifiering påverkar på olika sätt samhälleliga attityder till säkerhet, rättigheter, familjeansvar, jämlikhet mellan könen och uppfostran. Kulturell förståelse och respekt är därför en viktig grund för att kunna bidra till att förbättra familjens välbefinnande under separationsprocessen. Utan denna grund riskerar samhällets instanser att bygga barriärer som försvårar samarbete och snarare än att vara stöttande utgöra en ytterligare riskfaktor för många familjer.

Den höga förekomsten av våld i nära relation inom Aborigin-familjer visar på vikten av effektiv screening och riskbedömning i denna grupp.

- „ Risken för att bli utsatt för misshandel kan för Aborigin-kvinnor vara upp till 40 gånger högre än för kvinnor som har en annan bakgrund (Schmider & Nancarrow, 2007).
- „ Trots att de endast utgör lite mer än 2 % av Australiens befolkning, utgör aborigin-kvinnor 15 % av mordoffren i Australien under åren 2002-2003.
- „ Alkoholmissbruk är starkt associerat med våld i nära relation bland aboriginer, och alkohol- och drogrelaterad mental ohälsa är vanligt förekommande bland aboriginer.

Se DOOR 3: Riskfaktorer, för en litteraturgenomgång. Det finns konsensus bland forskare, professionella och i den offentliga debatten att det är viktigt med omsorgsfull screening och riskbedömning med det kulturella perspektivet i bakhuvudet för att motverka våld i

aboriginfamiljer. Dock måste man även vara på sin vakt mot förutfattade meningar och stereotypiska uppfattningar om aboriginfamiljer, och försäkra sig om att just den familjens skyddande faktorer och enskilda individers svaga punkter kartläggs. I den här kontexten måste det faktum att aboriginerna systematiskt, under generationer, frångått rätten till sin egen kultur beaktas. Aborigin-familjer har skadats av detta och det bör man ha en medvetenhet om, men det får heller inte användas som en ursäkt för våld i nära relation eller ses som att våld är oundvikligt.

Culturally and Linguistically Diverse families (familjer som är kulturellt och språkligt annorlunda, CALD) är också i behov av effektiv screening och riskbedömning.

- „ De emotionella följderna av migration, särskilt påtvingad sådan och upplevelsen av att vara flykting, i kombination med acklimatiseringen till det australiska samhället, leder till familjesammanbrott och våld i många CALD-familjer.
- „ Medvetenhet om den ackumulativa effekten av migrationshistoriken, social marginalisering och antaganden om familjen, liksom historiska bakgrundsfaktorer som format individer och familjen är av största vikt vid riskbedömning av CALD-grupper (Burman et al., 2004; Okenwa et al., 2009; World Health Organization, 2010).

Se DOOR 3: Riskfaktorer, för en litteraturgenomgång.

Vilka bör utföra screening?

Robinson and Moloneys (2010) översiktsartikel ger en god bakgrund till frågeställningarna kring vilka inom det familjerättsliga systemet som bör ägna sig åt att undersöka säkerhet och välbefinnande samt kartlägga risker. Författarna lyfter många viktiga frågor. Skall screening utföras som en enskild uppgift och administreras av någon som träffar klienten inledningsvis för att sedan följas upp av andra? Eller bör screening vara en kontinuerlig process som utmynnar i en bedömning? Skall advokater och behandlare ta på sig att utföra samma slags inledande screening? Den vetenskapliga litteraturen ger inte några enkla svar på dessa frågor. Robinson and Moloney (2010) förklarar:

Man kan inte anta att en annan person utan vidare skall kunna bygga vidare på vad den första påbörjat. Förtroenden och avslöjanden, även i screeningfasen, görs av klienten i en i någon mån tillitsfull relation till personen som genomför screeningen. Denna tillit visar sig inte alltid med en annan person. Troligen kommer det också att bli svårare att återfå tilliten i det fall det blir en alltför lång väntan efter screeningen och inledningen av bedömningsfasen och/eller det saknas en tydlig överlämning mellan de professionella. Man kan argumentera för att enbart det faktum att en screeningprocess initierats för med sig en etisk och professionell skyldighet att försäkra sig om att man agerar på de risker som misstänks eller upptäcks, snarare än att vänta på att bedömningsfasen skall starta.

DOORS har utvecklats för att kunna användas i olika sammanhang, bland annat hos jurister och advokater, Family Resource Centers och inom rättsväsendet. Klienterna uppmanas att fylla i formuläret DOOR 1 (med stöd av personal som fått detta i uppgift) för att därefter träffa sin behandlare/ombud för det viktiga uppföljningssamtalet, DOOR 2.

Praktiska hänsyn kan tvinga fram olika lösningar för vilka och hur många personer som blir involverade i en screeningprocess. I idealfallet bör en person ta ansvar för denna process, och denna person bör vara väl förtrogen med DOORS 1 och 2. Den viktigaste (och svåraste) utmaningen är hur man underlättar för klienten att identifiera, diskutera och berätta mer om svåra perioder och teman i livet, vanligtvis vid första mötet med en ny professionell hjälpare. Med ledning från Robinson and Moloney (2010) har DOORS utvecklats utifrån antagandet att bäst resultat uppnås när klienten är engagerad, förstår syftet för screeningen, får det stöd som behövs för att genomföra den strukturerade delen (DOOR 1) och därefter med empatiskt stöd får berätta mer utförligt om sina svårigheter.

Inom vissa verksamheter kan man välja att genomföra hela screeningen i intervjuform för vissa eller samtliga klienter. I många fall behöver klienten remitteras till en specialist för uppföljning. I dessa fall är det viktigt att göra en noggrann överföring för att maximera nyttan. Detta är en del av de svårigheter som kan uppstå i screeningprocesser och som behöver lösas inom verksamheterna och av de individuella yrkespersonerna. I slutändan ligger ansvaret för hur DOORS implementeras på de enskilda verksamheterna och individerna som arbetar där.

Den inkluderade guiden till DOORS (Inlärningsguide) understryker och exemplifierar de nödvändiga färdigheterna som behövs för effektiv screening och går sedan över till bedömningsprocessen. Noggrant lyssnande, empatiskt engagemang, utvärdering av innehållet och processen, kännedom om våld i nära relationets dynamik, grundläggande krishanteringskunskaper och tydlig praktisk planering är färdigheter som behövs för de yrkespersoner som använder DOOR 1 och 2. För vidare bedömning med nästa steg, DOOR 3, rekommenderas den professionelle ha specialkunskaper och -färdigheter.

Vid varje stadie av screeningen bör en slutsats dras om hur man går vidare. Detta inkluderar att avgöra om någon med annan kompetens bör gå igenom det insamlade materialet. Det är troligt och önskvärt att man i högrisk-ärenden har flera yrkespersoner som gör riskbedömningar med enskilda klienter eller familjer. Det är viktigt att vara vaken för att tanken att någon annan skall ta tag i en viss uppgift kan riskera att leda till underlåtenhet att agera och planera, även vid uppenbara risker. Det är därför viktigt att, utifrån enskilda yrkespersoners kompetens och ansvarsområde, planera och agera för att minimera risker och öka tryggheten för klienterna. Samarbete, kommunikation och samordnade insatser är A och O för att undvika ineffektiva, lösryckta och upprepade screeningprocesser. Gemensam screening och riskhantering av olika yrkespersoner kan i en dynamisk process generera ett starkt fokus på familjens säkerhet och välmående som är välbehövlig i en situation där familjen är utsatt för starka påfrestningar.

Arbetsallians: filosofi och färdigheter

DOORS har utvecklats för att stötta yrkespersoner i att screena för hot och våld, både hos personer som utsatts och personer som utsatt andra. Detta utgår från vår övertygelse om att engagemang i processen måste väckas inte bara hos de som utsatts för risksituationer, utan även hos de personer som utsatt eller kan komma att utsätta andra för hot och våld, i syfte att förhindra att våldet trappas upp. Det första steget som behöver uppnås är att klienterna som skall screenas är beredda att samarbeta. Denna fas innebär:

- „ att ge klar och tydlig information om rationalen/syftet, processen och uppföljningen.
- „ att bidra med verktyg som är enkla att använda.
- „ att ha en tydlig och effektiv dialog med klienter när "risk för en själv" eller "risk för andra" är uppenbar.
- „ snarare än att föreläsa eller föreslå lösningar ger det aktiva deltagandet utrymme att:
  - testa och förtydliga farhågor
  - fundera över varför mönster och risker uppstått på det sätt de gjort
  - detaljerat fundera över olika alternativ och beteenden gällande säkerhet och trygghet
  - uppmuntra klienten att själv hantera risker där så är möjligt
  - uppmuntra användande av offentliga resurser och stödfunktioner.

För både våldsutsatta och potentiella eller faktiska förövare innebär arbetet med den professionelle att man får en möjlighet att arbeta för att skapa strategier för att undvika våld och istället finna en möjlighet att börja läka från dess orsaker och konsekvenser.

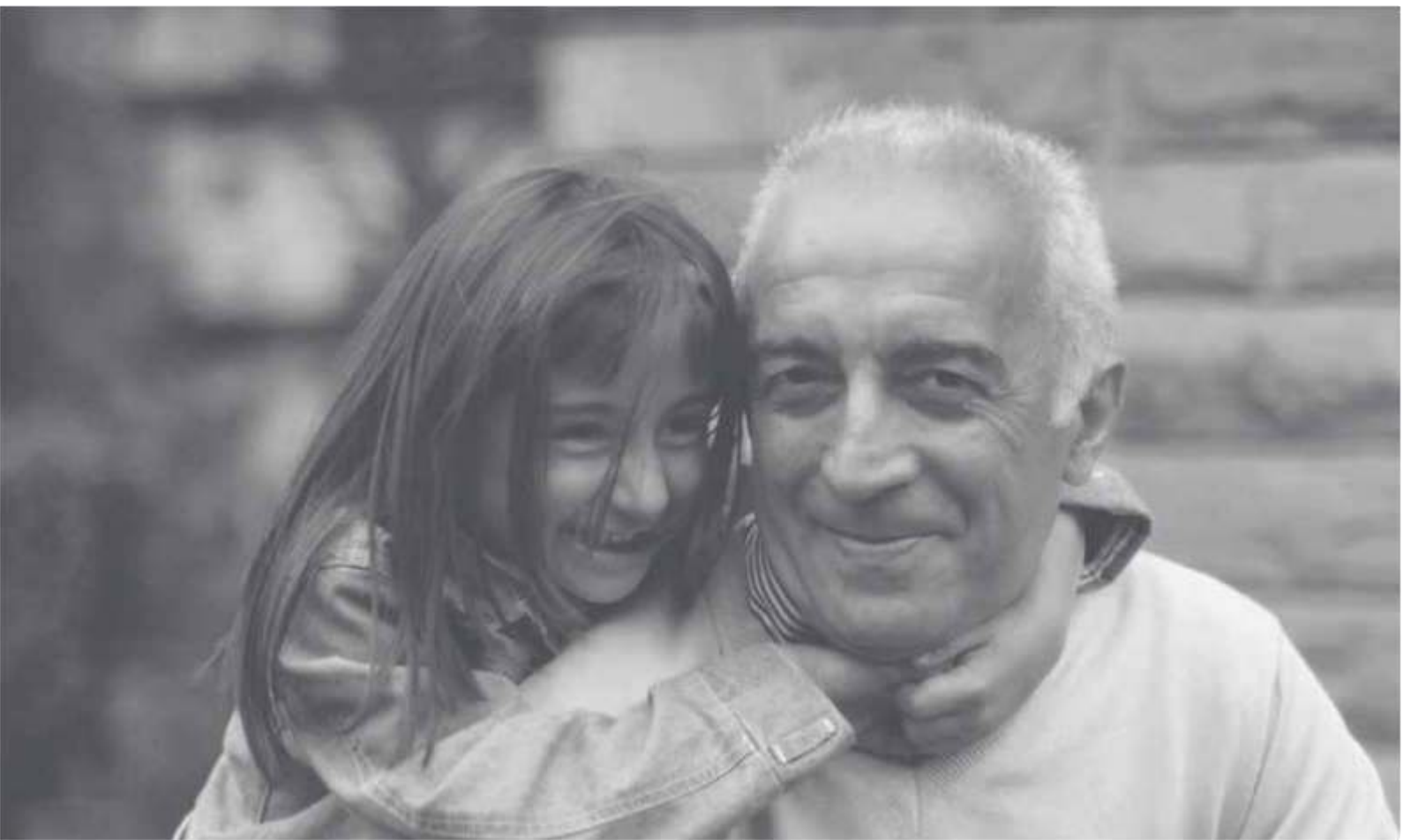
Vikten av att etablera en god arbetsallians kan inte nog understrykas; det innebär att den professionelle kan utgöra en pålitlig källa till stöd, förståelse, information, verklighetstestning och rådgivning för klienter som kan vara både sårbara och fientligt inställda. Snarare än att göra generella uttalanden eller rekommendera förbestämda handlingsplaner kan den professionelle med hjälp av en effektiv och inkännande screening ytterligare förstärka att våld i nära relation är oacceptabelt.

När den professionelle har en proaktiv hållning och en rational för denna ger denne en god grund för arbetsalliansen med klienter som påverkats av våld i nära relation. Vidare blir rollerna tydligare och samarbetet underlättas. Den professionelle kan vara förvissad om att de interventioner som görs landar på ett bättre sätt när denne vinnlagt sig om att skapa en god arbetsallians med klienten och tagit del av dennes upplevelse, samtidigt som fokus hållits på att undersöka sätt att öka klientens trygghet.

I klientens ögon kan den professionelles trovärdighet i vissa fall tillskrivas denne på grund av yrkesrollen. Företrädare för olika yrken inom den juridiska sektorn har av tradition åtnjutit stor auktoritet och hög status i samhället. Sådan auktoritet kan i detta sammanhang vara användbar, särskilt med klienter där makt är en grund för respekt. Dock är det så att hållbar förändring vanligtvis förutsätter trovärdighet och respekt som fås genom skicklighet och en nyanserad förståelse för klientens kontext och de unika förhållanden klienten levt under.

Genom sitt arbete visar man inom det familjerättsliga systemet att man tar vuxnas och barns mentala hälsa och välbefinnande på största allvar. Detta åtagande förutsätter att man ser familjers mentala ohälsa och våldsamma beteenden som ett samhällsligt problem och ansvar snarare än individers eller familjers patologi. En gemensam metod eller system för förståelse av risk som delas av olika typer av verksamheter är en nyckelkomponent när det gäller att skapa engagemang. Detta gör att olika samhälleliga serviceorgan på ett systematiskt sätt kan vara delaktiga i att lösa komplexa problemsituationer.

DOORS ger en kontext för gemensamt stöd och för granskning från allmänheten. På samma sätt som rättsväsendet upprätthåller och försvarar det allmänna rättsmedvetandet via lagföring och andra åtgärder kan man säga att DOORS, via genuint engagemang för familjer, förmedlar en vilja att förbättra familjers möjligheter till säkerhet, trygghet och välbefinnande. Man arbetar för att minska klienters känsla av isolering och att vara fast i olika processer samt motverka känslor av maktlöshet inför bekymmer såsom psykisk ohälsa och våld i nära relation.

ARBETSMILJÖ

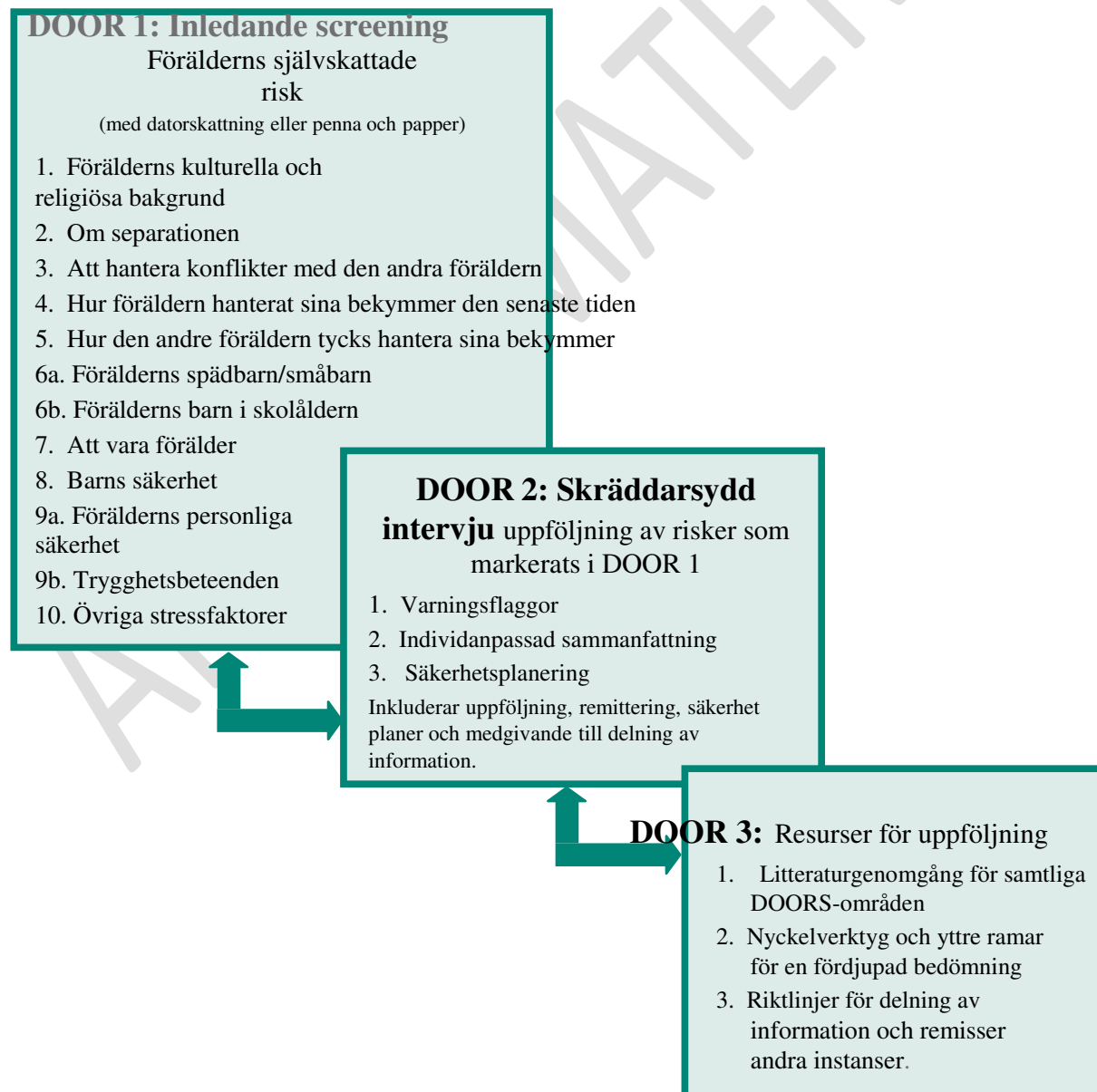

Att använda DOORS

Översikt

The Family Law ‘Detection Of Overall Risk Screen’ (DOORS) är en systematisk metod som hjälper separerande föräldrar och professionella inom familjerätten och inom andra verksamheter att upptäcka och agera på hot och risker som familjemedlemmar kan utsättas för efter en separation. Metoden har tre nivåer: DOOR 1 och 2 är screeningprocesser som vi förespråkar skall användas i samtliga fall; DOOR 3 ger möjlighet till ytterligare resurser som kan användas i komplexa ärenden där uppföljning på specialistnivå krävs. DOORS har utformats för familjer där en tidigare partner har, eller önskar ha, en aktiv föräldrarelation till sina barn. Det kan anpassas för att användas med klienter som har en tvist med en person som inte är vårdnadshavare, t.ex. mor- eller farförälder. Notera dock att evidens för detta ännu saknas. Resurser är tillgängliga även för före detta par som inte är föräldrar. (ej ännu översatta till svenska)

Tabell 3. DOORS består av

Varje DOOR (dörr) inom metoden täcker av tio funktionsområden för familjen efter separationen, med fokus på att upptäcka hot mot säkerheten, välbefinnande och utveckling. De tio områdena är:

1. Klientens kulturella och religiösa bakgrund
2. Om separationen
3. Att hantera konflikter med den andra föräldern
4. Hur klienten hanterar sina bekymmer
5. Hur den andre föräldern tycks hantera sina bekymmer
6. Om klientens baby/yngre barn och barn i skolåldern
7. Att vara förälder
8. Barns säkerhet
9. Föräldrarnas säkerhet och trygghetsbeteenden
10. Övriga stressfaktorer

Definition av DOOR 1, 2 och 3

DOOR 1 i metoden är det första steget i processen att kartlägga säkerheten för föräldern och hur föräldern mår och har det så som den rapporteras enskilt av föräldrarna. Därefter går man vidare till en egen analys (övergripande) av familjens behov. DOOR 1 är utvecklad för att klienten skall kunna fylla i den på egen hand i behandlarens lokaler. Den kan även ges i intervjuform med behandlaren. Behandlaren avgör vilka av de tio områdena klienten skall fylla i. I de flesta fall där det finns barn inblandade rekommenderar vi att alla tio domäner fylls i, för att hjälpa behandlaren att upptäcka mönster som oroar och som behöver ägnas ytterligare undersökning. I fall där behandlaren har tillgång till annan relevant information om klienten kan det vara befogat att bara täcka av vissa områden.

DOOR 2 är en sammanfattning för behandlaren; den ger stöd för kliniska beslut om behov av ytterligare uppföljning. När den datoriserade varianten av DOOR 1 har genomförts görs automatiskt en summering i DOOR 2, tillsammans med förslag på uppföljningsområden som klienten markerat som problematiska. Säkerhetsplaner i pop-up-format och medgivandeblanketter för informationsdelning mellan olika verksamheter finns i datorversionen, tillsammans med en mall för planering av åtgärder. Dessa verktyg är även tillgängliga i pappersversion. Om en behandlare bedömer att det är lämpligt att själv genomföra hela screeningprocessen kan man hoppa över DOOR 1 och starta med DOOR 2 för screening och följa upp direkt om det finns indikation på att det behövs. DOOR 2 ger visserligen riktlinjer till stöd för den kliniska bedömningen, men som vid all riskbedömning är det i slutändan behandlaren ansvar att stå för beslut och åtgärder.

DOOR 3 ger stöd för förståelsen av bakgrunden till de riskprofiler som kartläggs inom DOORS-metoden. Vidare inkluderas befolkningsstatistik för den separerade och frånskilda populationen, litteraturoversikter, specialiserade verktyg för uppföljning och länkar till andra utvärderings- och bedömningsinstrument. Här ges en överblick över relevant lagstiftning¹, information om riktlinjer för anmälningsskyldighet, länkar till riskbedömningsinstrument och remissvägar- och instanser. DOOR 3 kan användas för att utbilda och uppdatera behandlare, eller som bas för utbildning i fördjupad riskbedömning inom det familjerättsliga området.

¹ Avser Australien. Detta material är inte översatt till svenska eller till svenska förhållanden.

Så använder man DOORS

Använda DOOR 1

Den verksamhet och kontext du arbetar i avgör när screeningformuläret lämpligen används. De flesta skulle få fylla i DOOR 1 självskattningsformulär under eller just innan ett möte med deras behandlare, och DOOR 2 skulle komma som en omedelbar uppföljning. DOOR 1 och DOOR 2 kan administreras via telefon, i intervjuform, förutsatt att klienten känner sig trygg med att prata om konfidentiella ämnen vid den tidpunkten. Med tanke på den efterfrågade informationens känsliga natur bör försiktighet iakttas om man postar DOOR 1 till en klient så att denne kan fylla i formuläret innan ett besök, och generellt avråder vi från att skicka material till klienten, åtminstone tills det finns en säker metod för att fylla i formuläret via webben.

Att presentera screeningen för klienten

Det är viktigt att så långt det går normalisera screeningprocessen för klienten.

- „ Informera om att det är ett rutinmässigt förfarande i alla bedömningar.²
- „ Informera om att DOORS är en del av försöksverksamheten som vi kallar samverkansteam och som handlar om att erbjuda familjer som är i separation eller som har svårt att hitta ett samarbete samordnat stöd tidigt. Detta för att försöka minska lidandet och tiden för omställning, för både barn och föräldrar.

Dessa punkter ingår i introduktionssidan till DOOR 1. Behandlarens muntliga introduktion till klienten kan spegla dessa, enligt nedan:

DOORS är en del av försöksverksamheten samverkansteam som prövas i fem kommuner i Sverige som en del i att regeringen önskar att kommunerna ska stötta familjer tidigare och bättre³. Den ingår rutinmässigt i början av arbetet. Separationer och vårdnadstvister är slitsamma och för med sig en ökad risk för både föräldrar och barn. DOORS ställer frågor om ditt välbefinnande och din trygghet, och om hur andra familjemedlemmar har det.

På samma sätt som en läkare ställer en rad frågor för att fastställa vilken behandling som är bäst för dig, ställs i DOORS-formuläret ett antal frågor för att hjälpa oss att bättre förstå hur vi bäst kan hjälpa er. Vissa frågor är inte relevanta för dig medan andra är det. Formuläret tar ungefär 15-20 minuter att fylla i. Din behandlare kommer att gå igenom och diskutera resultatet med dig efteråt.

Prata om sekretess

En förälders självskattningsformulär har samma sekretesskydd som annan klientinformation. Senare uppföljningar, screeningar och bedömningar har samma restriktioner och undantag vad gäller delning av information som alla andra screenings- och bedömningsmetoder. Dessa begränsningar skall tydligt förklaras för klienten innan formuläret fylls i. Avsnittet Informationsdelning i DOOR 3 (s. 96 i den engelska versionen) innehåller detaljerad information om sekretessbestämmelser och informationsdelning utifrån australiensisk lagstiftning.

² Inom utvecklingsarbetet med samverkansteam kallas det ett verktyg för att få underlag för vägledning.

³ DOORS-screeningen används inom familjerätten över hela Australien

Att välja lämplig metod för genomförande av DOOR 1

DOOR 1 kan fyllas i på två sätt, och behandlaren avgör vilken metod som bäst lämpar sig för den aktuella klienten. Valet av hur man besvarar formuläret beror på vilka resurser verksamheten har tillgång till. Om datorer och support finns tillgängliga kan samtalet mellan behandlare och klient gå ungefär så här:

Det finns två möjligheter att göra den första delen av screeningen. Du kan välja det sätt som känns bäst för dig.

- „ Alternativ 1: Du får sätta dig vid en dator och besvara screeningfrågorna på egen hand. Jag får direkt en rapport utskrivnen baserad på hur du svarat och vi pratar vidare utifrån den.
- „ Alternativ 2: Om det är besvärligt för dig att använda en dator eller att läsa kan vi hjälpa till, antingen att använda datorn eller så kan du få en pappersversion.

Jag kommer att prata med dig efteråt för att följa upp hur du svarat. Om det känns för svårt att fylla i formuläret av någon anledning kan vi träffas och prata istället, det går också att ordna. Vad tycker du? Vad känns bäst för dig idag?

Den här förklaringen utgår från att behandlaren introducerar DOOR 1 för klienten. I vissa verksamheter kanske en annan person har fått denna uppgift (exempelvis en administratör) och denna rapporterar till behandlaren.

Sätt att genomföra DOOR 1

Alternativ 1: Förälder fyller i en datoriserad version av formuläret

Klienten fyller vid besök hos behandlaren i DOOR 1 på en dator som finns tillgänglig för detta. Stegen i denna process är:

1. Behandlaren (eller en assistent) visar klienten till ett lugnt och avskilt utrymme där det finns tillgång till en dator.
2. Behandlaren loggar med ett lösenord in till DOOR 1.
3. Behandlaren väljer vilka områden som klienten skall besvara och ger grundläggande information om hur programmet fungerar.
4. Det fullständiga formuläret tar ca 20 minuter att fylla i.
5. Behandlaren kan även läsa upp frågorna och markera klientens svar direkt i programmet.
6. När det är ifyllt tar behandlaren fram en rapport (DOOR 2) och fyller på nytt i klient-ID och lösenord. Dessa rapporter kan skrivas ut i PDF-format.
7. DOOR 2 - sammanfattning för behandlare genereras därefter. (Se nedan, att använda DOOR 2)

Alternativ 2: Föräldern fyller i pappersversion av skattningsformuläret

Datorversionen har stora fördelar jämfört med pappersversionen men passar inte alla föräldrar eller behandlare. I detta alternativ fyller föräldern individuellt i DOOR 1 med hjälp av pappersversionen av formuläret. Behandlaren behöver en stund för att överblicka hur klienten besvarat frågorna, för att undersöka områden och svarsmönster som indikerar ett behov av uppföljning (på pappersversionen av DOOR 2) innan man påbörjar samtalet med klienten. Ett ytterligare alternativ är att behandlaren manuellt lägger in klientens svar i datorversionen och får ut sammanställningen och förslag på uppföljning i DOOR 2.

Alternativ 3: Behandlarstöd ifyllnad med hjälp av dator eller pappersversion

Eftersom vissa klienter har särskilda behov (t.ex. de som talar ett annat språk) eller vad behandlaren föredrar, kan DOOR 1 tas in av behandlaren i form av en strukturerad fas under ett inledande **vägledande samtal**. Denna kan genomföras vid ett personligt besök eller via telefon, och kan ibland även inkludera användandet av den datoriserade versionen av formuläret. Om det fylls i, manuellt används DOOR 1 och DOOR 2 i kombinerat format lämpligen för detta ändamål.

Använda DOOR 2

DOOR 2-rapporterna kan tas fram på två sätt: **datorbaserat** eller med **penna och papper**. Rapporterna består av behandlarens sammanfattning och mallar för åtgärdsplanering. Om klienten har fyllt i datorversionen av DOOR 1 kommer behandlarens sammanfattning för DOOR 2 automatiskt att genereras. Behandlaren kan behöva några minuter för att se över sammanfattningen innan uppföljande samtal påbörjas.

- „ Förslag på områden att fördjupa bedömningen kring markeras utifrån hur klienten besvarat formuläret. Detta hjälper behandlaren att utforska allvaret i risker och få en känsla för klientens svarsstil och ärlighet vid ifyllnaden.
- „ DOOR 2 behandlarsammanfattning påminner behandlaren om att ta in fler faktorer i bedömningen; exempelvis att notera hur klienten verkar när man pratar om svårigheterna öga mot öga och så vidare.
- „ Åtgärdsplaneringsmallen i DOOR 2 påminner sedan behandlaren om att överväga en åtgärdsplan, med alternativ som går från "ingen åtgärd krävs", via "inhämta medgivande till att dela information" till "krävs omedelbar säkerhetsplan".
- „ DOOR 2 innehåller även exempel på säkerhetsplaner och en medgivandeblankett för informationsdelning.
- „ Behandlarens anteckningar noteras manuellt och sparas ej i DOORS-programmet.

En åtgärdsplan kan vara uppenbar (t.ex. ingen vidare uppföljning behövs eller åtgärdsplanering behövs) eller kräva några minuters fundering och genomgång av befintligt material för att fundera över hur man går vidare. DOOR 2 är en punkt där ett professionellt övervägande om hur man skall agera vidare tas. Dessa åtgärder kan behöva ses över och korrigeras beroende på ärendets natur och hur det utvecklas.

Använda DOOR 3

DOOR 3 innehåller resurser som kan användas på olika sätt av alla som arbetar med familjerättsliga frågor. Det innehåller en serie litteraturöversikter som täcker de olika riskområdena, åtgärder vid olika typer av risk, information om sekretess och undantag, informationsdelning och remissvägar samt -instanser. Vi rekommenderar att alla bekantar sig med detta. Vidare finns en tabell med länkar till stöd för riskbedömning i de olika områdena (se tabell 6).

Notice of Terms of Use (must be included on all versions of the DOORS Screening Tool)

The DOORS tools ("DOORS") are intended for professional use, for the express purpose of assisting with preliminary screening. The DOORS, in whole or in part, do not provide any formal diagnosis, finding, conclusion or recommendation, and are not intended to be used as a substitute for assessment. The authors and publishers of the DOORS disclaim any legal liability or responsibility for the accuracy or completeness of information gathered in screening processes that employ DOORS, or for decisions that are made or services that are received in conjunction with this tool. The full Terms of Use can be found on the Family Law DOORS website. Use of DOORS in any form is subject to and conditional upon these Terms of Use. All users of DOORS in any form are deemed, by virtue of such use, to have read, understood, accepted and agreed to these Terms of Use.